

ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗА 2018. годину

ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ
ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

Београд, март 2019. године

Назив: ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

Скраћени назив: ЦЗЖТЉ

В.Д директор: Александра Љубојевић

Седиште фирме: БЕОГРАД

Општина: САВСКИ ВЕНАЦ

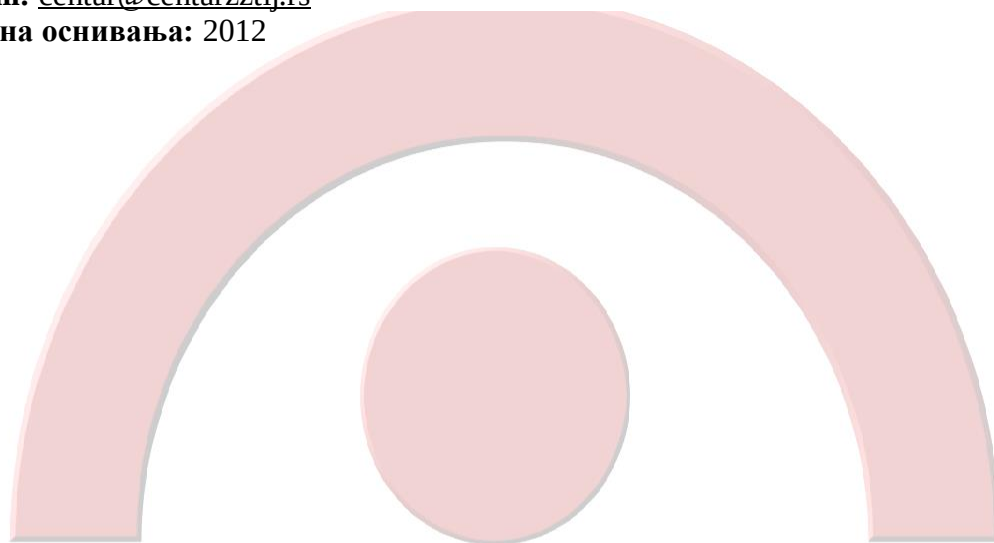
**Адреса за пријем писмена: 11000 БЕОГРАД, НЕМАЊИНА 22-26,
МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА
ПИТАЊА, СЕКТОР ЗА БРИГУ О ПОРОДИЦИ И СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ**

БРОЈ ТЕЛЕФОНА +381 63 610 590, +381 62 575 197

Web: www.centarzztlj.rs

E-mail: centar@centarzztlj.rs

Година оснивања: 2012

**ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ
ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА**

САДРЖАЈ

1. УВОД	4
2. ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ ПРЕМА ГОДИШЊЕМ ПЛАНУ РАДА ЗА 2018. ГОДИНУ	6
2.1. Оствареност резултата у реализацији општег циља 1 - Центар квалитетно и ефикасно обавља поверене послове идентификације, координације и подршке жртвама трговине људима	7
2.2. ОСТВАРЕНОСТ РЕЗУЛТАТА У РЕАЛИЗАЦИЈИ ОПШТЕГ ЦИЉА 2 – Центар има одговарајуће услове за обављање поверених послова	188
2.3. ОСТВАРЕНОСТ РЕЗУЛТАТА У РЕАЛИЗАЦИЈИ ОПШТЕГ ЦИЉА 3 – Центар остварује утицај на унапређивање заштите жртава трговине људима и супротстављање трговини људима у Републици Србији и намеђународном ниову, учешћем у партнерствима, системским процесима и самосталним активностима	21
3. ПОДАЦИ О КОРИСНИЦИМА.....	266
3.1. Држављанство.....	277
3.2. Подаци о идентификованим жртвама у 2018. години.....	288
3.3. Подаци о претпостављеним жртвама	Error! Bookmark not defined. 2

ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ
ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

1. УВОД

Заштита жртава трговине људима је од општег друштвеног интереса јер се ради о кривичном делу које представља најтежи облик кршења људских права и једну од најпрофитабилнијих криминалних активности. Заштита људских права, која су најгрубље угрожена када су у питању жртве трговине људима, једно је од централних питања и обавеза свих држава. Обавеза помоћи, подршке и заштите жртава овог облика криминала произилази из низа међународних докумената, а посебно важан документ је *Конвенција Савета Европе о борби против трговине људима*, чији је потписник и Република Србија.

Оснивање Центра за заштиту жртава трговине људима у Београду, резултат је опредељења државе да унапреди системске ресурсе за сузбијање трговине људима, а пре свега за унапређење заштите и подршке жртвама трговине, у складу са захтевима међународних докумената чији је република Србија потписник. Основна идеја оснивања Центра била је формирање јавне установе која би представљала основно координационо тело за обезбеђивање подршке жртвама трговине људима и која би обављала послове идентификације, односно утврђивања статуса жртве трговине људима са аспекта повреде људских права жртава, независно од кривичних поступака који се воде за ова кривична дела. Концепт заштите жртава трговине људима који се остварује кроз функционисање Центра за заштиту жртава трговине људима по први пут одваја подршку жртвама трговине од санкционисања кривичног дела и сузбијања трговине људима, успостављајући тесну везу између система социјалне заштите, с једне стране, и МУП-а и правосуђа с друге, као кључних система државе који су одговорни за сузбијање трговине људима и свеобухватну подршку жртвама трговине људима.

Овакав концепт и позиција Центра у оквиру система социјалне заштите у који у великој мери прелази целокупна помоћ и подршка представља пример добре праксе препознат од стране Савета Европе и ГРЕТЕ (Експертске комисије Савета Европе) задужену да прати спровођење Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима и Директива које постављају минималне стандарде заштите жртава.

Центар је централна институција идентификације и координације заштите жртава трговине људима у механизму упућивања жртава. Стратегијом превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите тих жртава за период 2017-2022. године као и Акционим планом за њено спровођење предвиђен је низ активности на унапређењу капацитета система заштите и остваривања права жртава трговине људима у складу са међународним стандардима.

Израдом и усвајањем стандардних оперативних процедура за поступање у случајевима трговине људима у којима Центар за заштиту жртава трговине људима заузима централну позицију значајно је допринело позиционирању Центра у државном систему борбе против трговине људима. Коначно институционално позиционирање Центра очекује се усвајањем измена и допуна закона о социјалној заштити. Предлог измена и допуна Закона о социјалној заштити јасно позиционира Центар као установу система социјалне заштите са јавним овлашћењима у процени и планирању заштите и идентификацији жртава трговине људима.

Центар за заштиту жртава трговине људима основан је као установа која се састоји од две организационе јединице: Службе за координацију заштите жртава трговине људима и Прихватилишта за жене жртве трговине људима. Значај Центра препознао је и Савет за борбу против трговине људима који је дао препоруке хитног унапређења ресурса и капацитета Центра, а што је у потпуности у складу са потребама Центра и препорукама ГРЕТЕ из извештаја о примени Конвенције Савета Европе за борбу против трговине људима. Ове препоруке уважене су у 2018. години кроз повећање предвиђеног броја запослених у Центру и очекиваним успостављањем Прихватилишта за жртве трговине људима почетком 2019. године. Решењем Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања бр. 112-01-554/2018-21 од 17. октобра 2018. године у Центру је уместо 18 запослених предвиђено да раде 24 запослена уз повећање броја извршилаца на радном месту „стручног радника“ који непосредни реализују послове идентификације, планирања заштите и координације као и стручних радника који непосредно реализују услугу смештаја за жртве трговине људима.

СЛУЖБА ЗА КООРДИНАЦИЈУ ЗАШТИТЕ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА функционише од 02.07.2012. године. Основни послови Службе су идентификација жртава трговине људима и координација заштите жртава трговине људима. Идентификација коју врши Служба односи се на утврђивање статуса жртве са аспекта угрожености људских права. Идентификација је полазна тачка у систему помоћи и заштите коју обезбеђује држава, ангажовањем системских ресурса, ресурса специјализованих организација цивилног друштва и других учесника. Кроз послове координације Центар обједињује деловање свих релевантних актера у обезбеђивању подршке појединачној жртви. На вишем, глобалном нивоу, Центар иницира активности различитих система који би унапредили њихове капацитете у оквиру постојећих могућности, али и развојем иновативних активности и услуга, подршку и помоћ коју држава обезбеђује жртвама. Циљ подршке и помоћи је што је могуће успешнији опоравак жртве и њена интеграција у заједницу и породицу, односно изналажење оптималног животног аранжмана.

ПРИХВАТИЛИШТЕ ЗА ЖЕНЕ ЖРТВЕ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА почеће са радом у фебруару месецу 2019. године. У новембру месецу 2018. године расписан је конкурс за запошљавање 10 нових радника који ће непосредно реализовати услугу смештаја која се пружа у оквир ове организационе јединице. Обезбеђен је објекат у својини Републике Србије, објекат који одговара потребама и који

испуњава све услове и стандарде за пружање ове услуге. Прихватилиште је предвиђено за прихват жена са искуством трговине људима и девојака изнад 16 година, односно за ургентан прихват жртве, без обзира на стање трауматизације у коме се жртва налази у моменту откривања и смештаја.

Услуге и активности Центра за заштиту жртава трговине људима, односно Службе за координацију заштите жртава трговине људима, с обзиром на мандат Центра, доступне су 24 часа могућим корисницима. Центар/Служба има стално дежурног стручног радника и дежурни брј телефона +381 63 610 590 путем кога се обезбеђује 24-оро часовна доступност услуга. Доступност услуга обезбеђује се у тесној сарадњи са центрима за социјални рад и службеницима полиције, као и специјализованим ОЦД.

2. ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ ПРЕМА ГОДИШЊЕМ ПЛАНУ РАДА ЗА 2018. ГОДИНУ

Током 2018 године улагани су напори да се постигне максимално остварење планираних циљева и обезбеди заштита најбољих интереса корисника у складу са међународним и професионалним стандардима. Уз подршку надлежног министарства створени су услови за почетак рада прихватилишта за жртве трговине људима, у уз подршку међунаордних агенција остварено је значајно унапређење професионалних компетенција запослених. Отежавајућу околност у остваривању циљева представљала је чињеница да је Служба за координацију заштите жртава трговине људима радила са једним стручним радником мање (већ четврту годину), те да се рад установе одвија у просторно и технички неадекватним условима за обављање поверљивих специјализованих послова установе, као и других послова (једна канцеларија у којој ради деветоро запослених). Актуелни недостатак адекватног канцеларијског простора онемогућава несметан поверљив разговор и рад са жртвом у просторијама установе, те се контакти са корисницама/ има обављају најчешће у просторијама полиције (које нису адекватне намени) или центара за социјални рад и код пружалаца услуге смештаја, при чему се ремети уобичајени радни ритам установа и не омогућава потребан амбијент за несметан рад са корисником/ком. Финансијска средства за рад установе обезбеђена су тек у марту месецу, када је усвојена расподела средстава, а њихово коришћење, поготову за бензин који је неопходан теренској служби као што је Служба за координацију заштите жртава трговине људима, било је могуће тек након спроведне јавне набавке.

Планом рада за 2018-у годину дефинисана су 3 општа циља рада установе за наведени временски период, са дефинисаним активностима:

Општи циљ 1: ЦЕНТАР КВАЛИТЕТНО И ЕФИКАСНО ОБАВЉА ПОВЕРЕНЕ ПОСЛОВЕ ИДЕНТИФИКАЦИЈЕ, КООРДИНАЦИЈЕ И ПОДРШКЕ ЖРТВАМА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

Општи циљ 2: ЦЕНТАР ИМА ОДГОВАРАЈУЋЕ УСЛОВЕ ЗА ОБАВЉАЊЕ ПОВЕРЕНИХ ПОСЛОВА

Општи циљ 3: ЦЕНТАР ОСТВАРУЈЕ УТИЦАЈ НА УНЕПРЕЂИВАЊЕ ЗАШТИТЕ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА И СУПРОТСТАВЉАЊЕ ТРГОВИНИ ЉУДИМА У РЕПУБЛИЦИ И НА МЕЂУНАРОДНОМ НИВОУ, УЧЕШЋЕМ У ПАРТНЕРСТВИМА, СИСТЕМСКИМ ПРОЦЕСИМА И САМОСТАЛНИМ АКТИВНОСТИМА

Важно је напоменути да су циљеви рада Центра дефинисани у складу са мандатом установе, система социјалне заштите и нацртом Националне стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава за 2017-2022-у годину.

ТОКОМ ГОДИНЕ РАЂЕНО ЈЕ СА 332 КОРИСНИКА, А РЕАЛИЗОВАНО ЈЕ 2885 ПОЈЕДИНАЧНИХ АКТИВНОСТИ.

2.1. Оствареност резултата у реализацији општег циља 1 - Центар квалитетно и ефикасно обавља поверене послове идентификације, координације и подршке жртвама трговине људима

Одлуком Владе о оснивању Центра за заштиту жртава трговине људима институције су поверени послови идентификације жртава кроз поступак стручне процене потреба корисника и послови координације и непосредног пружања услуга жртвама трговине људима. У оквиру овог општег циља, за 2018-у годину постављена су 3 појединачна циља:

Појединачни циљ
Идентификација жртава трговине људима се спроводи благовремено, брзо и ефикасно по свим пријавама
Координација подршке се квалитетно реализује
Центар обезбеђује квалитетну директну подршку корисницима

Идентификација жртава трговине људима

У 2018 години започета је реализација поступка идентификације на основу сачињених Оперативних смерница (упутства) за идентификацију жртава трговине људима за Центар за заштиту жртава трговине људима. Смернице су интерни документ за обављање процеса идентификације и стручног поступка процене, којим су дефинисани унутрашњи процеси, поступци, обрасци, предмети и начини завршавања истих, као и рокови за завршетак рада. На тај начин Центар је дефинисао интерне стандарде рада у поступку идентификације чиме је омогућена униформност поступка и ефикасност у раду и обезбеђивање квалитетне услуге. Овим стандардима дефинисан је поступак покретања процене ради идентификације. Овај поступак започиње непосредно након пријема пријаве сумње на трговину људима анализом добијених информација, где посотоји могућност допуне података из пријаве у року од 7 дана, како би се донела одлука о покретању поступка идентификације, односно сагледала оправдоност подношења пријаве. Након ове анализе доноси се одлука о покретању поступка идентификације и реализује даљи стручни поступак.

Током 2018 године разматрано је 190 пријава сумње на трговину људима. Од наведених 190 пријава, новопримљених пријава од 01.01. -31.12.2018. године је 181, а 9 пријава је пренето из 2017 године. У табели 1 дат је приказ резултата поступања по поднетим пријавама.

Табела 1: Начин окончања поступања по пријавама

Начин окончања рада по пријави	Број пријава
Покреће се поступак идентификације, ради се о претпостављеној жртви	159
Одбачена пријава	24
Рад по пријави у току	7
УКУПНО	190

Основ благовременог поступања, подршке и идентификације жртава је прелиминарна идентификација која резултира подношењем пријава Центру. С тога је једна од активности дефинисана ради унапређења прелиминарне идентификације. У овој години највећи број пријава сумње на трговину људима након прелиминарне идентификације долази из полиције, 37%, система социјалне заштите, 24% и домаћих НВО 13%. У табели 2 дат је приказ пријава према изворима пријаве.

Табела 2: Структура пријава према извору пријаве

Извор пријаве	Број пријава
МУП	71
Систем социјалне заштите	45
Домаће НВО	24
Систем образовања	2
Конзуларно представништво	1
Инспекторат за рад	2
Приватно лице	5
Међународне организације	4
Тужилаштво	18
Комесаријат за избеглице	16
ЦЗЖТЉ	2
укупно	190

ПРЕЛИМИНАРНА ИДЕНТИФИКАЦИЈА ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА И ДАЉЕ ЈЕ веома успешна у оквиру полиције и система социјалне заштите. Регистровано је повећање пријава из НВО сектора, и то пре свега из НВО АТИНА.

Одржавању успешности прелиминарне идентификације у систему социјалне заштите свакако је допринео континуитет у реализацији обука за систем социјалне заштите о примени индикатора за прелиминарну идентификацију према акредитованом програму обуке "Примена индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима" као и инструкција Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања из 2017 године "Упутство центрима за социјални рад, установама социјалне заштите за смештај корисника и другим пружаоцима услуга за примену показатеља за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима и поступање у случају сумње да је корисник жртва трговине људима" у јулу 2017. године. Завршена реорганизација Министарства унутрашњих послова и формирање одсека и одељења у оквиру Управе криминалистичке полиције које се баве трговином људима, повећана је успешност пријава које овај систем подноси Центру. Овоме је такође допринело и потписивање Меморандум о сарадњи између Министарства унутрашњих послова, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Републичког тужилаштва (јул 2018. године) који се односи на дефинисање сарадње органа и институција приликом спровођења активности из појединачних надлежности у вези трговине људима. Представници Центра активно су учествовали у изради меморандума.

Планирана активност на изради индикатора за прелиминарну идентификацију у систему здравства је реализована у делу заговарања и

успостављања преговора за реализацију активности, али није дошло до склапања договора о изради ових индикатора. Непланирано је дошло до дефинисања индикатора за процену ризика од трговине људима за децу мигранте у сарадњи са НВО ИДЕАС. Ови индиктори су резултат већ започетог рада у оквиру ових организација и преддтсвљају саставни део потписаног протокола о сарадњи. Израдом ових индикатора унапређени су постојећи индикатори за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима, односно обогђени су још једним практичним иснтрументом за процену ризика од трговине људима.

Током целе године коришћене су све доступне ситуације да се промовише модел прелиминарне идентификације у свим системима – социјална заштита, полиција, здравство, локална заједница, НВО сектор, УН агенције, систем образовања...

Поступак идентификације започет је у односу на 184 особе. Поступци идентификације покренути у односу на нове кориснике покренути су након поступања у 159 пријава, док је из 2017-е године пренето 25 поступака идентификације који нису били завршени у тој години. **Током поступка процене формално је идентификовано 76 жртава трговине људима, у 75 поступака је утврђено да се не ради о жртвама, у 27 поступака је дошло до прекида идентификације, а 6 поступака идентификације се преноси у наредну годину.** У 40% покренутих поступака идентификација пријава сумње односила се на сексуалну експлоатацију. Пријавама је обухваћено 70% девојчица, девојака и жена наспрот 30% мушкараца (дечака и одраслих мушкараца). У табели 3 дат је приказ сумње на могући вид експлоатације у покренутим поступцима идентификације на основу података у пријави, дат у односу на узраст и пол претпостављених жртава.

Табела 3: претпостављени вид експлоатације у пријави дат у односу на узраст и пол претпостављених жртава

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Сексуална	34	1	36		71
Принудни брак	20		7		27
Принуда на вршење кривичних дела		1			1
Вишеструка	9		10		19
Радна			7	35	42
Просјачење	2	3	1		6
Илегално усвојење		1			1
Непознато		7	10		17
Међузбир	65	13	71	35	184
УКУПНО	78		106		

Нешто већа заступљеност сумње на радну експлоатацију него у претхооном периоду оставрена је захављујући поступку који је пред тужилаштвом у Смедереву започет пре 4г године,у вези ситусције експлоатације нсших рсдника у Русији, и пријави сумње на радну експлоатацију групе миграната који су били на смештају у центру за заил у Боговаћи.

Унапређење идентификације остварено је и унапређењем садржаја процене и начином сачињавања извештаја о идентификацији. Извештај о идентификацији, односно налаз и мишљење стручног радника, садржи сегмент интерпретације прикупљених података у коме се тумаче добијени резултати у складу са теоријским концептима и људским правима, како би се растумачио начин принуде, рањивост жртава и механизми утицаја на жртву.

Током године није у потпуности остварена активност брзог и ефикасног поступања у процесуидентификације. Томе је допринела немогућност теренског рада, односно изласка на терен вам Београда ради спровођења идентификације услед недостатка бензина. Након скоро пуна 4 месеца од почетка огдине када је било могуће кренути на терен, већ је посотјао велики број пријава у којима је кашњење са почетком рада било значајно, а уз приситизање нових пријава дошло је до преоптерећености стручних рдника и немогућности реаговсања одмсх по пријему пријсве. У спровођење поступка идентификације укључен је и руководиоц Службе, што је допринело бржем реаговању услед растерећења стручних радника, али је проблем и даље представљао излазак на терен, јер Центар има само једног возача који се ангажује за потребе Службе. С друге стране, у случајевима где не постоје такозвани "тврди" показатељи трговине људима, који недвосмислено упућују на кривично дело трговине људима, поступак идентификације објективно траје нешто дуже. Идентификација жртава на основу кршења њихових људских права је сложен стручни поступак, у коме је потребно увезати права жртава, њихово кршење, друге релевантне податке о личности и породици и социјалном контексту жртве са елементима трговине људима, с обзиром да није свако кршење људских права истовремено и трговина људима. Просечно трајање поступка идентификације, укључујући писање налаза и мишљења којим је предмет завршен, је око месец и по, осим у очитим случајевима експлоатације у смислу трговине људима, када се поступак идентификације завршава много брже.

Иако је дошло до одлагања поступака идентификације, заштита и подршка претпостављеним жртвама реализована је у сарадњи са системом социјалне заштите , односно центрима за социјални рад у локалним заједницама, специјализованим НВО и полицијом, што је омогућило заштиту њихових права и задовољавање ургентних потреба.

У 184 предмета идентификације, идентификовано је 76 жртава трговине људима.

У свим поступацима идентификације стручни поступак је спроведен у складу са дефинисаним стандардима, на основу коришћења постојећих стручних знања, међународних и домаћих прописа и постојећих индикатора за идентификацију (индикатори Међународне организације рада, УНОДС, ИОМ-а, наменски креирани индикатори унутар Службе) уз поштовање принципа заштите жртава. Све жртве у поступку идентификације информисане су о њиховим правима и видовима подршке, као и могућим пружаоцима одређених услуга. Скоро сви предмети идентификације окончани су у складу са интерним упутством у погледу потребне документације, и садрже као минимум одлуку о покретању поступка идентификације, образац процене и налаз и мишљење стручног радника, уз пратећу документацију. Сарадња са другим системима и организацијама цивилног друштва одвијала се континуирано, са различитим интензитетом сарадње и координисаношћу активности. Усвајање Стандардних оперативних процедура за упућивање жртава трговине људима које се очекује почетком 2019 године требало би да значајно допринесе унапређењу сарадње и спровођењу поступка преломинарне идентификације и идентификације коју спроводи Центар, као и у обезбеђивању подршке.

Значајно је истаћи да је рад на идентификацији индивидуализован поступак, који стручни радник обликује према могућностима и потребама жртве са којом успоставља контакт ради идентификације. С тога се у неким случајевима идентификациони разговор реализује одмах након упознавања жртве, а у другим неколико дана или недеља, зависно од стања жртве и њене могућности за сарадњу без додатне виктимизације. Центар је уложио значајне напоре да се поступак идентификације, као и прелиминарне идентификације, од стране свих учесника, спроводи са максималним поштовањем права жртава и поштовањем права на рефлексiju, и то пре свега кроз консултације и координацију са другим учесницима у сваком конкретном случају. Интензивна сарадња са другим стручњацима који раде на одређеном случају показала се као један од најбољих механизма спречавања секундарне виктимизације жртава и заштите њихових права, уз постојеће механизме и интерне процедуре институција и организација, а у контексту актуелног стања законских прописа и поштовања међународних конвенција.

Током године, руководиоца Службе је континуирано пратио рад стручних радника на идентификацији, кроз састанке Службе, индивидуалне консултације, преглед предмета, вођење евиденције и документације о стручном раду запослених и кроз укључивање у рад на конкретним случајевима по потреби.

Планирана ктивност подршке инспекторату за рад за учешће у прелиминарној идентификацији као самостална активност ЦЗЗТЉ није реализована. Центар је био укључен у обуку инспектора за рад у оквиру пројекта Савета Европе. Резултат ових активности је успостављена сарадања са појединим инспекторатима и 3 пријаве сумње на трговину људима од стране инспектора за рад (Ниш и Београд).

Може се закључити да су током године реализоване активности у складу са реалним условима рада и друштвеног контекста у вези прелиминарне идентифиације и идентификације, унапређени су ресурси припреме система социјалне заштите за учешће у прелиминарној идентификацији, а континуирано се радило на унапређивању координативне улоге Центра. Идентификација је реализована у објективно најкраћем могућем року, уз препознавање потреба жртава које су омогућавале континуитет у даљем раду са жртвама, обезбеђивању подршке и укључивању релевантних институција и организација у подршку жртвама.

Координација

Координација у идентификацији и подршци се континуирано одвијала током године. Индивидуални план заштите је кључни инструмент координације у конкретном случају који омогућава јасно дефинисање улоге свих актера у подршци конкретној жртви, дефинисање циљева и одређивање конкретних активности појединачних актера, као и рокова за остваривање активности и циљева заштите. Током године квалитет координације опао је у односу на претходну годину као резултат већ наведених контекстуалних услова рада. Мониторинг рада у конкретним случајевима реализован је током целе године, али без могућности за примену целог поступка (мониторинг, евалуација, поновни преглед плана). Услед тога поновни преглед плана реализован је у малом броју случајева. Планирани водич за спровођење мониторинга није сачињен, као што није реализована и иновација обрасца за мониторинг. Реализоване конкретне активности на координацији рада дате су у табели 4.

Табела 4. Активности координације

Активности координације	Број
Координационе активности телефоном и мејлом	1189
Фацилитација и организовање тимских састанака и конференција случаја	47
Сачињени индивидуални планови услуга	32
Мониторинг реализације преузетих активности од стране корисника и сарадника	12
УКУПНО	1280

Кључни механизам координације током године представљали су индивидуални контакти телефоном и мејловма са партнерима и корисницима, који чине 90% координционих активности. Ниво остварених тимских састанака и конференција случаја је испод планираног и неопходно је унапређење у наредном периоду. Такође је потребно у наредном интензивирати рад на сачињавању и примени индивидуалних планова заштите и спровођењу мониторинга и евалуације.

Планове заштите током године имало је 194 корисника. Сви корисници са којима је рађено у 2017 години имали су сачињен план заштите. Неки планови су истекли, а поновни преглед није урађен, али је план заштите и даље реализован и прилагођаван, што није пропраћено писаним документима. Осим интерних могућих узрока који су већ наведени значајни разлози тешкоћа у планирању и праћењу квалитета рада леже и у отежаном прихватању сарадника, посебно у НВО сектору, прихваћеног модела координације, улога и одговорности у заштити жртава појединих актера. Усвајањем СОП-а сматрамо да ће се друштвени контекст у овом погледу унапредити што ће омогућити квалитетније планирање и праћење ефеката заштите. Напредк у заједничком планирању и пружању подршке оставрен је са НВО АТИНА, што сматрамо примером добре праксе како се може координисано деловати и у постојећим условима рада.

Кроз континуирано ангажовање стручних радника Службе и развијене поступке сарадње са партнерима, а посебно и захваљујући потписаним протоколима сарадње, постојеће услуге у заједници биле су доступне корисницима. Квалитет услуга је неуједначен, а унеким случајевима центар нема увида у начин рада пружаоца услуга. Проблем представљају недостајуће услуге, нерешено стабилно финансирање услуга у самом Центру и некоординисаност у заједници у развоју и квалитету потребних услуга.

Осим услуга које се корисницима обезбеђују кроз стручни поступак (услуге процене и планирања, саветодавно усмеравање и социоедукативне услуге) Центар је у овој години обезбедио незнатан број директних услуга подршке корисницима. Основни разлог смањења директне подршке жртвама од стране Центра лежи у малим финансијским ресурсима које је Центар имао за ове намене у протеклој години. Изостанак средстава опортунитета, која средства су основ директне подршке жртвама Центра је директно утицао на смањење ресурса саме установе за директну подршку. У табели 5 дате је преглед подршке реализоване кроз стручни поступак, а у табели 6 преглед директне подршке жртвама коју је пружио Центар непосредно.

Табела 5. Реализовани стручни поступци током идентификације и подршке корисницама/има

Стручни поступак	Број активности
Идентификациони интервју	183
Процена потреба и стања/анализа документације, различите методе и технике процене/	185
Сачињавање налаза и мишљења	151
Информисање о правима, кривичном делу и судским поступцима	293
Информисање о могућим видовима подршке и пружаоцима услуге	211
Саветодавно усмеравање и оснаживање за превазилажење искуства трговине	23
Преговарње са корисницима са циљем израде индивидуалног плана услуга, прихватања подршке и преузимања личне одговорности за део активности	45
Подршка у очувању и унапређењу породичних односа	53
Оснаживање жртве за учешће у судском поступку	46
Оснаживање за живот у заједници	220
Израда прописаних докумената током стручног поступка	598
Консултативна подршка центру за социјални рад и другим сарадницима	132
УКУПНО	1440

Табела 6. Преглед директне подршке жртви коју је Центар реализовао самостално

Активности	Број
Превоз жртве	25
Регулисање хуманитарног боравка	3
Присуствовање сведочењу у својству особе од поверења	21
Теренски рад и кућна посета	92
Ангажовање адвоката за заступање жртве у судском поступку	15
Ангажовање преводиоца	3
Пакети помоћи (храна, хигијена, гардероба, одећа, обућа)	2
Плаћање смештаја	1
Медицинске услуге, лекови и санитетски материјал	3
УКУПНО	165

Потребни видови подршке обезбеђивани су у сарадњи пре свега са центрима за социјални рад и организацијама цивилног друштва. Подршку кроз систем социјалне заштите имало је скоро свих 334 корисника. Услуге примарне здравствене заштите биле су доступне свим корисницима којима су биле потребне преко система здравствене заштите, уз повремен тешкоће у координацији. Подршка у обезбеђивању лковс, лекарских прегледа добијена је од Црвеног крста Србије и НВО сектора, пр свега НВО АТИНА. Услуге психотерапије и саветовања углавном су обезбеђивале НВО АТИНА и АСТРА, у оквиру постојећих планова заштите. У складу са дефинисаним циљевима и исходима подршке, НВО АТИНА је у оквиру преузетих обавеза дефинисала активности и ангажовала одговарајуће стручњаке и сараднике. Свака корисница која је то желела укључена је у програм оспособљавања за рад у њиховом социјалном преузећу. НВО АТИНА је обезбеђивала коришћење услуге становање уз подршку, где су кориснице користиле услугу смештја и све друге видове сктивности које су предвиђене лиценцом за пружање услуге, као и услугу реинтеграционог центра. НВО АТИНА је обезбеђивала подршку за 47 корисница, а НВО АСТРА за 12 корисница. Подршку ових организација кориситило је 18% корисника. Треба имати у виду да ове организације обезбеђују подршку корисницима старости од 16 година. Ако се проценат укључених корисника у подршку из ове групе сагледа у односу на укупан број корисника, онда је 32% корисника кориситило услуге ових оргнизација. Услуге правне помоћи Центра за заштиту тржиоца азила користила је 1 корисница, 2 корисника су кориситила услугу професионалног старатеља НВО ИДЕАС, а у оквиру

Миксалишта подршку су обезбеђивале различите НВО које раде са мигрантима за 8 корисника, где се радило пре свега о сегментима психосоцијалне подршке. Подршку корисницима из мигрантске популације обезбеђивао је и Комесаријат за избеглице и миграције у оквиру својих надлежности.

Центар је током године обезбедио правно заступање за све кориснике који су сведочили у судским поступцима. **Укупно 79 корисника је било у улози сведока/општењене. Током 2018 правни заступник је ангажован за 15 нових корисника. По евиденцији Центра у 2018 години вођен је 51 судски поступак за трговину људим, као и 3 поступка за надокнаду штете.** У поступцима за надокнаду штете затупника корисника обезбеђивала је НВО АСТРА.

Током године смештај је у сарадњи са центрима за социјални рад и НВО обезбеђен за 48 корисника. На смештју се налазило 28 деце и 19 одраслих особа. У групи деце, услуге смештаја је користило 25 девојчица и 3 дечака. Приказ структуре корисника на смештају према врсти смештаја, узрасту и полу дат је у табелама 6 и 7.

Табела 6: Приказ малолетних корисника на смештају током 2018 е године у односу на врсту смештаја, установу обезбеђења смештаја, узраст и пол

Р.б р.	Установа	Девој чице	Де чац и	Укуп но
1.	Деце село, Сремска Каменица	1		1
2.	Завод за васпитање деце и омладине Књажевац	1		1
3.	Прихватилиште Васа Стајић Београд	3		3
4.	Прихватилиште Ниш		1	1
5.	Дом за децу без родитељског старања Споменак, Панчево	2		2
6.	Дом за децу без родитељског старања Бела Црква	2		1
7.	Хранитељска породица	10	1	11
8.	Прихватилиште за жртве породичног насиља Зрењанин	1		1
9.	Интеграциона кућа Педро Арупе		1	1
10.	НВО АТИНА	5		5
	УКУПНО	25	3	28

Табела 7: Приказ пунолетних корисника на смештају током 2017е. године у односу на врсту смештаја, установу обезбеђења смештаја, узраст и пол

Р.б р.	Установа	Ж
1.	Центар за азил Крњача	1
2.	Становање уз подршку НВО АТИНА	12
3.	Прихватилиште за жртве насиља Сремска Митровица	1
4.	Сигурна кућа Хрватска	1
5.	Центар за азил Тутин	1
6.	Дом Споменак, Панчево	1
7.	Дечје село, Сремска Каменица	1
8.	Прихватилиште Црвеног крста Смедерево	1
	УКУПНО	19

Сва деца на смештају обухваћена су старатељском заштитом. Само старатељском заштитом, у виду привременог старатељства обухваћено је и 12 девојчица (старатељство се односи на заступање деце у судском поступку).

Током године оставрен је привремени боравак из хуманитарних разлога за 3 жртве, где је 1 жртва ово право остварила по први пут, а за 2 жртве се радило о продужењу хуманитарног боравка.

Иако је током године било држављанки Србије које су експлоатисане у иностранству, само њих 3 је врћено у земљу путем добровољног повратка. У другим случајевима поврстак је реализован независно од институција у Србији.

2.2. ОСТВАРЕНОСТ РЕЗУЛТАТА У РЕАЛИЗАЦИЈИ ОПШТЕГ ЦИЉА 2 - Центар има одговарајуће услове за обављање поверених послова

Центар је централна институција система која обавља послове идентификације и координације заштите жртава трговине људима у механизму упућивања жртава. То потврђују и усвојене стандардне оперативне процедуре за поступање у случајевима трговине људима. Основна идеја оснивања Центра била је управо формирање јавне установе која би представљала основно координационо тело за обезбеђивање подршке жртвама трговине људима и која би обављала послове

идентификације, односно утврђивања статуса жртве трговине људима са аспекта повреде људских права жртава, независно од кривичних поступака који се воде за ова кривична дела. Концепт заштите жртава трговине људима који се остварује кроз функционисање Центра за заштиту жртава трговине људима по први пут одваја подршку жртвама трговине од санкционисања кривичног дела и сузбијања трговине људима, успостављајући тесну везу између система социјалне заштите, с једне стране, и МУП-а и правосуђа с друге, као кључних система државе који су одговорни за сузбијање трговине људима и свеобухватну подршку жртвама трговине људима.

Током 2018.године опредељен је објекат у својини Републике Србије намењен за успостављање услуге смештаја за жртве трговине људима како би и друга организациона јединица Центра- Прихватилиште за жртве трговине људима отпочела са радом. С обзиром да је процес запошљавања нових радника окончан успостављање услуге очекује се током фебруара месеца 2019. године.

И током 2018. године остао је нерешен проблем пословног (канцеларијског) простора Центра.

Одржавани су редовни месечни састанци са директором, руководиоцем Службе и секретаром. На овим састанцима поред организационих питања и праћења реализације плана рада део времена посвећен је и актуелним проблемима у пракси и интерним едукацијама. Разматране су теме и питања од значаја за унапређивање праксе, примену усвојених упутстава, дискусије у конкретним случајевима. Током године радило се на развоју кадрова, односно унапређењу стручних компетенција запослених кроз различите видове обука, учешће на стручним скуповима, радионицама, конференцијама и сл.

План стручног усавршавања није сачињен с обзиром да за ову аквитност нису била предвиђена одговарајућа средства. Обуке и усавршавање стручњака Центра као и обуке које су реализовали запослени у Центру биле су ситуационе и зависиле су од организатора и донатора.

Следи приказ стручних скупова и обука, са подацима о називу скупа, организатору и улози представника Центра, у табели 8.

Табела 8:Преглед учешћа стручних радника Центра на обукама и стручним скуповима

Назив скупа	Организатор	улога
Психолошке последице трауме код деце жртава трговине људима	ИРЦ	учесник
Заштита и подршка деци жртвама трговине људима	ОЕБС	учесник
Заштита и подршка деци жртвама трговине људима	УНИТАС фонд	реализатор
Трговина људима и мигрантска ситуација	УНХЦР	реализатор
Безбедност и добробит деце и младих жртава трговине људима	Фонд "Тијана Јурић"	реализатор
Индикатори за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима за запослене у Комесаријату за избеглице и миграције	ИОМ	реализатор
Унапређење улоге система социјалне заштите у управљању миграцијама у Србији	ИОМ	реализатор
Како приступити жртвама трговине људима	TWINING MUP	реализатор
Међунаордна конференција Превенција и борба против трговине људима	Савет Европе	учесник
Израда стандардних оперативних процедура	ОЕБС Црне Горе	реализатор
Јачање борбе против трговине људима у кризним ситуацијама на Западном Балкану	ИОМ	учесник
Трговина људима у контексту миграција	ИОМ	реализатор
Трговина људима	Црвени крст Србије	реализатор
Препознавање и заштита деце жртава трговине људима	УНХЦР	реализатор
Конференција ФЕДАСИЛ	ИОМ	реализатор

Практичари у борби против трговине људима	НВО АТИНА	реализатор
Идентификација жртава трговине људима међу мигрантском популацијом	Црвени крст Србије	реализатор
Тренинг тренера	ОЕБС	учесник

Стручно усавршавање стручњака Центра је неопходно, с обзиром на захтеве за обезбеђивањем квалитетних услуга у складу са међународним стандардима. И даље постоје теškoће у обезбеђивању системског финансирања које би омогућило континуирано унапређења знања и компетенција запослених. С тим у вези јако је тешко и поред препознатих потреба планирати и реализовати едукације за запослене с обзиром да похађање обука зависи од обезбеђивања средстава од стране донатора за шта су често неопходна велика средства. У Центру је препозната потреба за обукама које би се односиле на стицање уско стручних знања посебно везаних за рад са високотрауматизованим особама са посебним освртом на рад са децом, обуке које се односе на вођења интервјуа са жртвом, рад са посебним приступом жртвама сексуалне експлоатације, радне експлоатације, жртвама трговине људима у циљу просјачења и сл. њ

У припреми почетка рада Прихватилишта израђен је ЕЛАБОРАТ како би ова услуга била лиценцирана у складу са важећим стандардима за пружање услуга у систему социјалне заштите.

Оно што недостаје још увек је софтвер базе података ради уношења података о жртвама трговине људима. Центар је обавио све припремне радње за креирање базе (обрасци, критеријуми за укрштање, подаци о жртвама и сл.). Очекује се расписивање конкурса од стране Међународне организације за миграције за избор извођача радова која ће финансирати израду дела софтвера који ће касније бити могуће унапредити у пуни капацитет интерактивне базе података.

2.3. ОСТВАРЕНОСТ РЕЗУЛТАТА У РЕАЛИЗАЦИЈИ ОПШТЕГ ЦИЉА 3 – Центар остварује утицај на унапређивање заштите жртава трговине људима и супротстављање трговини људима у Републици Србији и намеђународном ниову, учешћем у партнерствима, системским процесима и самосталним активностима

Центар је централна институција идентификације и координације заштите жртава трговине људима у механизму упућивања жртава. Стратегијом превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите тих жртава за период 2017-2022. године као и новим

Акционим планом за њено спровођење за 2019-2020.годину, предвиђен је низ активности на унапређењу капацитета система заштите и остваривања права жртава трговине људима у складу са међународним стандардима. Најважнија активност реализована током 2018. године била је израда нових стандардних оперативних процедура за упућивање жртава односно дефинисање новог националног механизма упућивања. Представници Центра активно су учествовали у изради нових стандардних оперативних процедура што као чланови Радне групе задужене за праћење реализације Стратегије и Акционог плана што кроз реализовани консултативни процес.

Центар је и током 2018. године интензивно радио на унапређењу система идентификације. Значајан ресурс за благовремено препознавање жртава трговине људима и обезбеђивање одговарајуће, а посебно хитне подршке и заштите, представљају центри за социјални рад. Захваљујући едукативним активностима за примену индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима, један део струњака центара за социјални рад је у 2018. години развио капацитете за обављање ове активности. У циљу унапређења механизма за превенцију и идентификацију жртава трговине људима у Србији, уз подршку Међународна организација за миграције (ИОМ) реализоване су три радионице по акредитованом програму обуке „Примена индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима“. Радионице су реализоване у Зајечару 09.07. и 10.07.2018.г, Крушевцу 12.07. и 13.07 и Шапцу 16.07. и 17.07.18.г. Обуке су прошли професионалци из система социјалне заштите, образовања и полиције из различитих места у Србији (Шабач, Лозница, Сремска Митровица, Владимирци, Ваљево, Шид, Зајечар, Бор, Мајданпек, Неготин, Кладово, Соко Бања, Бољевац, Књажевац, Крушевац, Трстеник, Варварин, Тићевац, Врњачка Бања Рековац, Алексинац, Александровац).

У циљу унапређења механизма за превенцију и идентификацију жртава трговине људима међу мигрантском популацијом у Србији, уз подршку УНХЦР-а и ИОМа реализовано је 5 радионица (4 радионице у Београду и то 27.11, 28.11, 29.11 и 20.12.18.г, и једна радионица у Нишу 29.11.18). Полазници обука били су стручни сарадници и теренски радници ових организација непосредно задужених за рад са мигрантима. Релизована је једна обука уз подршку Фондације „Тијана Јурић“ на тему идентификације и заштите жртава трговине људима. Полазници обуке били су волонтери организације и спољни сарадници фондације. У организацији НВО Атина реализоване су две једнодневне радионице на тему унапређења механизма за идентификације, превенције и жртава трговине међу мигрантском и избегличком популацијом "Практичари у борби против трговине људима". У марту 2018. године реализована је и обука „Идентификација и заштита жртава трговине људима међу мигрантима“ за волонтере и теренски раднике Црвеног крста који могу

доћи у контакт са могућим жртвама трговине људима међу овом популацијом. Обуку је прошло 25 учесника.

Детаљан приказ реализованих обука дат је у табели на страни 18. извештаја о раду.

Уз реализоване обуке свакодневно су обављане и консултације у свим случајевима обраћања центара за социјални рад Центру. Интензивнији развој капацитета стручњака центара одвијао се кроз израду плана заштите жртава, где су стручњаци Центра кроз процес израде плана у сваком конкретном случају, реферисали информације о трговини људима и приказали поступке обједињавања података и доношења одлука када је у питању заштита жртава, поготову деце.

Осим подршке центрима за социјални рад и другим институцијама система за развој компетенција кроз обуке, Центар је током 2018. године радио и на подршци пружаоцима услуга и реализаторима програма подршке у циљу подизања капацитета пружалаца услуга за прелиминарну идентификацију. У јануару месецу 2018. године одржана је обука **„Помоћ и подршка деци током прелиминарне идентификације жртава трговине људима у систему социјалне заштите“** за стручне раднике „Центра за интеграцију младих“ и Прихватилишта за децу без пратње.

Иако су активности које обухватају обуку и консултације стручњака центара за социјални рад и стручњака других институција, неопходно је наставити са циљано осмишљеним обукама за стручњаке како би центри и друге институције и организације ефикасно и ефективно учествовали у процесу идентификације и подршке жртвама трговине људима.

Центар за заштиту жртава трговине људима обележио је 30. јул, Светски дан борбе против трговине људима, одржавањем округлог стола **„Сарадња државних органа у заштити жртава трговине људима“**, у Народној скупштини Републике Србије. У сарадњи са ОЕБС-ом и Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања организован је округли сто с циљем да се отворе питања значаја сарадње државних органа и организација у заштити жртава трговине људима тј. одговорности државе да на различитим нивоима обезбеди одговарајућу подршку жртвама трговине људима, жртвама једног од најтежих кривичних дела против човечности и људског достојанства. Осим сарадње као централне теме, на округлом столу покренуто је и питање етичности службеника и стручњака, како владиног тако и невладиног сектора у обезбеђивању потребне подршке жртвама поготову у судским поступцима, приликом идентификације и саме подршке. Питања дужности, одговорности, професионалне етике, етичности законских прописа када је у питању однос државе према жртвама трговине људима била су централна тема догађаја.

Иако је генерални став да је наше законодавство интегрисало скоро све међународне стандарде који се тичу заштите жртава, остају отворена питања како се може унапредити заштита, достојанство и интегритет жртве трговине људима у улози сведока/оштећене у кривичном поступку, како решавати етичке дилеме када су супротстављени интереси жртве и интереси оптуженог, шта могу да ураде стручњаци како би њихов однос према жртвама трговине људима у различитим животним ситуацијама жртве одражавао етичност, поштовање и праведност, исказивао дужност и одговорност и доприносио добробити жртве као једном од врховних етичких принципа. Истог дана Центар је заједно са Црвеним крстом Србије реализовао превентивну акцију подизања свести о трговини људима. Активности су реализоване у циљу бољег информисања и сензибилисња јавности и подизања опште свести о проблему трговине људима, посебно деце и младих.

С обзиром на горе наведено и чињеницу да је Стратегија превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите тих жртава усвојена средином 2017. године где прву половину године није постојао стратешки документ, да се током 2018. године реализовао велики број активности оставарена су значајна унапређења система и кроз формализација сарадње са институцијама система и организацијама цивилног друштва. Ови резултати су од великог значаја за свакодневну праксу подршке жртвама и могу представљати значајан ресурс за спровођење Стандардних оперативних процедура на републичком нивоу.

Друга активност коју је Центар предузео ради унапређења сарадње у процесу идентификације и упућивања жртава је формализација сарадње са институцијама система и организацијама цивилног друштва. Дана 30.05.2018. године Центар за заштиту жртава трговине људима закључио је споразум о сарадњи са КЛИНИКОМ ЗА ПСИХИЈАТРИЈСКЕ БОЛЕСТИ „ДР ЛАЗА ЛАЗАРЕВИЋ“. Циљ споразума је регулисање међусобне сарадње потписника којим се испољава јасна намера ка успостављању процедура и начина поступања у пружању здравствених услуга за жртве трговине људима. Дана 05.07.2018. године Центар за заштиту жртава трговине људима закључио је споразум о сарадњи са Црвеним крстом Србије у циљу пружања материјално финансијске помоћи најугроженијим корисницама које се налазе на евиденцији Центра. Вредност уговора је 5.000,00 евра са роком извршења до 30.04.2019.г. Дана 06.07.2018.године Центар за заштиту жртава трговине људима закључио је споразум о сарадњи са „СПЕЦИЈАЛНОМ БОЛНИЦОМ ЗА БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ“. Циљ споразума је унапређење пружања здравствених услуга за жртве трговине људима који пате од болести зависности.

У циљу унапређења идентификације међу децом мигрантима склопљен је меморандум о сарадњи са НВО ИДЕАС . Прилог уз

меморандум је листа за брзи скрининг ризика од трговине људима међу децом мигрантима коју је сачинила партнерска организација.

Закључен је меморандум о сарадњи између Министарства унутрашњих послова, Републичког јавног тужилаштва и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у делу надлежности Центра за заштиту жртава трговине људима. Предметни Меморандум значајно ће допринети унапређењу механизма сузбијања трговине људима у Србији пре свега дефинишући улоге и одговорности актера у идентификацији, заштити, превенцији и кривичном гоњењу починилаца.

Центар је истовремено са подршком партнерима у пружању услуга радио и на унапређењу сопствених и системских ресурса за обезбеђивање квалитетних услуга корисницима. У том циљу реализоване су следеће активности: интерне едукације, екстерне супервизије, учешће на обукама и стручним скуповима (више у одељку о остављању циља 2). Посебна пажња посвећена је, као и ранијих година, обезбеђивању помоћи и подршке жртвама током идентификације и у обезбеђивању опоравка и интеграцији.

Потребно је наставити рад на развоју капацитета пружалаца услуга за препознавање и прелиминарну идентификацију жртава трговине људима, услуга смештаја и посебних програма подршке жртвама. Такође је потребно унапредити сарадњу са пружаоцима услуга које су намењен општој популацији и/или посебним групама корисника, ради укључивања жртава трговине људима у услуге у заједници, како би се оне у процесу осамостаљивања кретале од специфичних и специјализованих услуга намењених жртвама трговине људима, преко мање специфичних, до услуга намењених и другим корисницима услуга система социјалне заштите, до осамостаљивања и успостављања независности од система подршке кад год је то могуће. И даље треба радити на развоју интерних ресурса Центра и компетенција запослених. Неопходно је обезбедити одговарајући радни простор и опрему, како би установа са обе организационе јединице могла да пружи максимум у подршци жртвама.

Током 2018. године остварена је сарадња са скоро свим штампаним, електронским медијима, тако да су јавности биле доступне информације о раду Центра. У 2018. години стручњаци Центра за заштиту жртава трговине људима учествовали су у бројним телевизијским емисијама на каналима РТС, ПИНК, КЦН, ХЕПИ. Штампани и електронски медији су током целе године објављивали текстове на тему трговине људима и активностима Центра за заштиту жртава трговине људима. С тим у вези штампани и електронски медији у Србији објављивали су информације у вези статистичких података о трговини људима, а које је објављивао Центар за заштиту жртава трговине људима.

Значајна активност у оквиру овог општег циља је информисање стручне и шире јавности путем сајта Центра. Сајт је ажуриран, а попуњавање сајта реализовано је интерним ресурсима Центра.

Неопходно је даље наставити активности на информисању јавности и сензибилизацији грађана и сталном присуству теме „трговине људима“ у медијима.

Као и претходних година наставило се са информисањем јавности путем штампе и дистрибуције плаката и промотивних лифлета. У 2018. години штампани су плакати и лифлти. Плакат се односи на рад Центра и има видно истакнут дежурни број Службе који омогућава 24-очасовну доступност услуга Центра. Лифлет о Центру штампан је у оквиру програма борбе против трговине људима Савета Европе и доступан је на српском и енглеском језику.

3. ПОДАЦИ О КОРИСНИЦИМА

Корисници Центра за заштиту жртава трговине људима су жртве трговине људима, без обзира на узраст, пол, држављанство и националну припадност, односно сва лица за која постоји оправдана сумња да јесу или могу постати жртве трговине људима.

Током 2018. године Центар је радио са укупно 334 корисника. На активној евиденцији на дан 31.12.2018. године било је 170 корисника са којима је рад настављен у 2018. Години. У 2018 години евидетирано је 184 нових корисника. Старосна и родна структура корисника током 2018. године, закључно са 31.12.2018. године приказана је у Табели 13.

Табела 9. Приказ укупног броја активних корисника у 2018-ој години и стања активних корисника на дан 31.12.2018. године у односу на пол и узраст, односно старосну доб

Узраст/старосна доб	Укупан број евидентираних корисника 01.01.2018.-31.12.2018.			Број активних корисника на дан 31.12.2018.		
	Ж	М	Укупно	Ж	М	Укупно
Деца (0-17)	108	24	132	59	4	63
Млади (18-25)	81	20	101	41	3	44
Одрасли (26-64)	72	29	101	42	21	63
УКУПНО	261	73	334	142	28	170

Од укупног броја корисника, малолетних је 141 , а пунолетних је 213.Малолетни корисници заступљени су у 40% случајева.

3.1. Држављанство

Од укупног броја корисника у 2018 -ој години држављани Србије чине 280 корисника, а страни држављани 55 корисника.

У табели 10 дат је приказ новоевидентираних корисника према земљама порекла , а у табели 11 приказ страних држављана који су у 2018 години користили подршку као већ претходно идентификовне жртве (у преиоду пре 2018 године).

Табела 10: приказ новоевидентираних корисника прма земљи порекла

Земља порекла	укупно
Србија	136
Ирак	6
Авганистан	2
Албанија	1
Сиера Леоне	1
Бугарска	2
Апатрид	3
Гвинеја	2
Сомалија	10
Иран	16
Пакистан	1
Нигерија	1
Камерун	1
Албанија	1
Данска	1
Укупно	184

Новоевидентирани корисници са којима је рађено у 2018-ој години су пре свега држављани Републике Србије, њих 136, док је страних држављана било 48. Од укупног броја новоевидентираних корисника у 2018 години, 74% чине држављани Србије, док су од држављана других земаља најзаступљенији држављани Ирана (9%) и Сомалије (5%).

Табела 15: преглед страних држављана који су користили подршку у 2018 години према земљи порекла, а идентификовани су у претходном временском периоду (пре 2018 године)

Табела 11: приказ страних држављана који су користили подршку и током 2017 године према земљи порекла

Земља порекла	Број
Црна Гора	1
Румунија	1
Данска	3
Русија	1
Сирија	1
УКУПНО	7

3.2. Подаци о формално идентификованим жртвама трговине људима у 2018. години

Даљи приказ података дат је у посебним категоријама формално идентификованих жртава трговине људима и претпостављених жртава трговине људима.¹

У поступку идентификације преовладавају пунолетне жртве које чине 60% жртава које су биле у поступку идентификације. Доминира сексуална експлоатација са 40% затупљености. Малолетни корисници доминирају у могућој експлоатацији у виду принудног брака и принуде на просјачење, док у могућој сексуалној експлоатацији заступљеност малолетних корисника је изједначена (35 малолетних и 36 пунолетних). Приказ идентификованих жртава трговине људима према врсти експлоатације, узрасту и полу дат је табели 12.

¹ Формално идентификована жртва – жртва за коју је у процесу идентификације кроз стручну процену Центар за заштиту жртава трговине људима донео мишљење да се ради о особи која јесте жртва.

Претпостављена жртва, за потребе овог извештаја, је жртва за коју у поступку идентификације : није утврђено да се ради о жртви, поступак идентификације је прекинут или обустављен или је још у току

Табела 12: Приказ формално идентификованих жртава трговине људима према врсти експлоатације, узрасту и полу

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Сексуална	16	1	17		34
Принудни брак	6		2		8
Принуда на вршење кривичних дела		1			1
Вишеструка	7		6		13
Радна			1	17	18
Просјачење	1		1		2
Међузбир	30	2	27	17	
ZBIR	32		44		76

Највећи број жртава је сексуално експлоатисан. Жртве сексуалне експлоатације чине 45% идентификованих жртава, што је нешто већа заступљеност у односу на 2017-у годину (43% идентификованих жртава у 2017-ој години). Скоро све жртве сексуалне експлоатације су жене - 97%. Скоро је подједнак број сексуално експлоатисаних девојчица и пунолетних жена. Ако групи сексуално експлоатисаних жртава додамо број од 6 жртава вишеструке експлоатације у којој је заступљена сексуална експлоатација, тада би проценат заступљености сексуалне експлоатације износио 53% од броја идентификованих жртава, а заступљеност девојчица у сексуалној експлоатацији би износила 61%.

Жртве вишеструке експлоатације чине 13% експлоатисаних жртава. Приказ видова вишеструке експлоатације дат је у табели 13.

И ове године је у вишеструкој експлоатацији сексуална експлоатација је најзаступљенија. Девојчице чине 83 % вишеструке експлоатације у којој је заступљена сексуална експлоатација.

Табела 13: приказ видова вишеструке експлоатације према врсти експлоатације, узрасту и полу

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 год		Укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Принуда на брак и сексуална експлоатација			1		1
Принуда на брак и просјацење	1		1		2
Принудни брак и радна	1				1
Принудни брак , сексуална експлоатација и принуда на просјацење			1		1
Сексуална и радна експлоатација	5		1		6
Радна експлоатација и принуда на вршење кривичних дела				1	1
Принуда на просјацење и сексуална експлоатација			1		1
Међузбир	7		5	1	13
УКУПНО	7		6		

И ове године идентификоване жртве трговине људима су претежно држаљани Републике Србије који чине 93% од укупног броја идентификованих жртава (табела 14).

Табела 14: Приказ броја формално идентификованих жртава према земљи порекла

Земља порекла	Број жртава
Србија	71
Пакистан	1
Нигерија	1
Камерун	1
Албанија	1
Данска	1
Укупно жртава	76

Табела 15: Приказ идентификованих жртава трговине људима према земљи порекла и земљи експлоатације

Земља експлоатације	Земља порекла					
	Србија	Пакистан	Nigerija	Kamerun	Albanija	Danska
Србија	44	1			1	
Русија	17					
Немачка	2					
Словенија						
Хрватска			1			
Аустрија	1					
Италија	1					
Швајцарска	1					
Француска	3					
Белгија	2					
Нигерија						
Црна Гора					1	
Данска						1
Камерун				1		
Турска				1		

Од 71-ог држављана Србије, њих 44 је експлоатисано у Србији, а 26 у иностранству. Земље у којима су жртве и заврбоване и експлоатисане су Србија, Камерун и Данска. У табели 16 дат је приказ националне трговине људима према врсти експлоатације, узрасту и полу идентификованих жртава.

Табела 16: Приказ националне трговине људима према врсти експлоатације, узрасту и полу

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Сексуална	14		13		27
Принудни брак	3		1		4
Принуда на вршење кривичних дела		1			1
Радна			1		1
Вишеструка	7		4		11
Просјачење	1		1		2
Међузбир	25	1	20		46
УКУПНО	26		20		

Међу идентификованим жртвама трговине људима у 2018 години значајно је повећан број жртава које су експлоатисане у виду транснационалне трговине људима. У табели 17 дат је приказ формално идентификованих жртава транснационалне трговине људима према виду експлоатације, узрасту и полу

Табела 17: приказ транснационалне трговине људима према врсти експлоатације, узрасту и полу идентификованих жртава

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Сексуална	2	1	4		7
Принудни брак	3		1		4
Радна				17	17
Вишеструка			2		2
Међузбир	5	1	7	17	30
УКУПНО	6		24		

3.3. Подаци о претпостављеним жртвама у 2018 години

На крају 2018 године претпостављених жртава трговине људима је 108.

Преглед претпостављених жртава даје се на основу коначног резултата идентификације на дан 31.12.2018. године. Овај број износи 108 претпостављених жртава и обухвата:

- Број претпостављених жртава за које је током идентификације утврђено да се не ради о жртвама трговине људима – 75 жртава
- Број претпостављених жртава код којих је дошло до прекида поступка идентификације – 27 жртава
- Број претпостављених жртава код којих је поступак идентификације у току – 6

У табели 18 дат је приказ претпостављених жртава трговине људима за које је утврђено да се не ради о жртви, према могућем виду експлоатације с којим је започета идентификација, узрасту и полу

Табела 18: приказ претпостављених жртава трговине људима према могућем виду експлоатације, узрасту и полу, за које је утврђено да се не ради о жртвама трговине људима.

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Сексуална	7		9		16
Принудни брак	10		3		13
Вишеструка	2		3		5
Принуда на просјачење	1	2			3
Радна			4	17	21
Илегално усвојење		1			1
Непознато		6	10		16
Међузбир	20	9	29	17	75
УКУПНО	29		46		

До прекида идентификације дошло је у 27 случајева. У свим случајевима до прекида је дошло због недоступности жртава. У 9 случајева прекида идентификације сачињени су планови заштите ради успостављања контаката са жртвама за које се процењује да је ризик од даље експлоатације висок.

У табели 19 дат је приказ могућих видова експлоатације жртава према виду експлоатације на основу пријаве, узрасту и полу у случајевима где је дошло до прекида идентификације.

Табела 19: приказ претпостављених жртава трговине људима према могућем виду експлоатације, узрасту и полу, код којих је дошло до прекида идентификације

Врста експлоатације	до 18 година		преко 18 година		укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Сексуална	7		8		15
Принудни брак	4		2		6
Вишеструка			1		1
Принуда на просјачење		1			1
Радна			2	1	3
Непознато		1			1
Међузбир	11	2	13	1	27
УКУПНО	13		14		

Идентификације које се настављају у 2019-ој години је 6. У свих 6 случајева ради се о сумњи на сексуалну експлоатацију, и то 4 случаја код малолетних жртава и у 2 случаја код пунолетних жртава.

Претпостављене жртве трговине људима у 2018 години потичу из 10 различитих земаља. У табели 20 дат је приказ претпостављених жртава трговине људима према земљи порекла, узрасту и полу.

Табела 20: приказ претпостављених жртава трговине људима према земљи порекла, узрасту и полу, које су биле у поступку идентификације.

Земља порекла	до 18 година		преко 18 година		укупно
	Ж.	М.	Ж.	М.	
Србија	34	3	26	2	65
Ирак		5	1		6
Авганистан		2			2
Албанија			1		1
Сиера Леоне			1		1
Бугарска	1		1		2
Апатрид		1	2		3
Гвинеја			2		2
Сомалија			10		10
Иран				16	16
Међузбир	35	11	44	18	108
УКУПНО					

Међу претпостављеним жртвама и даље је велики број држављана РС који чине 61% жртава у поступку (65 лица), али је значајно повећан број страних држављана у односу на претходну годину и износи 39% претпостављених жртава.

Велики је број држава у којима су препознате претпостављене жртве трговине људима које су у ризику од експлоатације. У табели 21 дат је приказ претпостављених жртава према земљи порекла и земљи могуће експлоатације.

Табела 21: Приказ претпостављених жртава тровине људима према земљи порекла и земљи експлоатације

Земља експлоатације	Земља порекла										УКУПНО
	Србија	Ирак	Авганистан	Албанија	Сиера Леоне	Гвинеја	Сомалија	Иран	Бугарска	Апатрид	
Србија	37			1				16	2	1	57
Шведска	1										1
Мароко										1	1
Француска	1										1
Швајцарска	1										1
Словачка	2										2
Црна Гора	2										2
Словенија	3										3
Аустрија	2										2
Енглеска										1	1
Гвинеја						1					1
Хрватска											1
Данска	2										2
Белгија	1										1
Италија	2										2
Немачка	9										9
Албанија	1										1
Хрватска	1										1
Шпанија	1										1
Мигрантска рута		6	2		1	1	10				20